

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel
Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel
T (0344) 64 90 90. F (0344) 64 90 99
E info@wsrl.nl I www.waterschaprivierenland.nl
Bank IBAN NL93NWAB0636757269
BIC NWABNL2G



Fractie AWP

Datum:	Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Behandeld door:
22-04-2026		2026-327835	
Onderwerp:			Telefoonnummer / e-mail:
Schriftelijke vragen art. 4.5 van AWP over wateroverlast Hees 30 maart 2026			(0344) 649090 / info@wsrl.nl

Beste Fractie AWP,

Hieronder de beantwoording op de door u gestelde artikel 4.5 vragen over wateroverlast in Hees. Uw toelichting is hieronder overgenomen:

Op 16 januari sprak ik samen met een raadslid van de Stadspartij Nijmegen een aantal bewoners van Hees, Nijmegen West, over de grondwateroverlast die zij sinds enige jaren hebben. Hierover heb ik op 21 januari schriftelijke vragen gesteld, die vervolgens door u zijn beantwoord. Ik ben niet volledig tevreden met de wijze van beantwoording. Naar aanleiding van uw beantwoording heb ik daarom de volgende vervolgvragen ex artikel 4.5 reglement van orde algemeen bestuur aan het college:

Vraag 1) Oorzaken - structurele stijging versus fluctuatie in pieken:

U nuanceert in antwoord 1a het cumulatieve effect van de wijzigingen, spreekt over 'grotere fluctuaties', maar onderschrijft in 2c expliciet dat peilverhoging van het Maas Waalkanaal, het stoppen van onttrekkingen en de natte jaren wel degelijk oorzaken zijn van verhoogde grondwaterstanden.

a. Kunt u kwantificeren welk aandeel elk van deze factoren volgens u heeft in de stijging van de grondwaterstand in Hees?

Antwoord: RHDHV heeft in opdracht van gemeente Nijmegen onderzoek gedaan naar de oorzaken van de grondwateroverlast. Zij hebben daarbij gebruik gemaakt van het regionale grondwatermodel Moria. De effecten van onttrekkingen en verhoging van het kanaalpeil zijn specifiek berekend met het model. De effecten van de uitzonderlijk natte omstandigheden in 2023 en 2024 zijn niet specifiek berekend. Door het KNMI is deze periode als extreem nat geklassificeerd. Peilverhoging van het kanaal heeft grofweg een gemiddeld effect gehad van 0,10 tot 0,15 m stijging van de grondwaterstand.

Het stopzetten van onttrekkingen zorgt voor een gemiddelde stijging van de grondwaterstand tussen de 0,20 en 0,30 m in het gebied van Nijmegen West.

De extreme hoeveelheid neerslag heeft tot de rest van de stijging geleid.

Wij verzoeken u vriendelijk bij verdere correspondentie ons kenmerk te vermelden, zodat wij uw brief sneller kunnen beantwoorden.

Dan zijn er enkele antwoorden die geen antwoord op mijn vraag geven of feitelijke onjuistheden bevatten:

b. Uw antwoord 1a5 geeft geen antwoord op de stelling dat door klimaatverandering hogere grondwaterstanden zullen voorkomen. Immers een droge periode compenseert niet de toegenomen neerslag op een ander moment.

Antwoord: Witteveen en Bos onderzoekt momenteel de invloed van klimaatverandering op de grondwaterstanden binnen het grondgebied van gemeente Nijmegen. Wij wachten de uitkomsten van dat onderzoek af.

c. Idem voor uw antwoord 1a6. Laag en hoog compenseren elkaar niet. Hoog is in de winter, laag in de zomer.

Antwoord: Wij verwijzen hiervoor naar het antwoord onder b.

Daarnaast klopt uw antwoord m.i. inhoudelijk niet: het begin van de Schaapswetering was onderaan de stuwwal en zal dus juist vooral kwelwater hebben afgevoerd. Graag nogmaals aandacht voor de vraag of u onderschrijft dat de demping van het oppervlaktewatersysteem heeft bijgedragen aan de nu ontstane wateroverlast.

Antwoord: Wij blijven bij het eerdere antwoord dat de voorheen aanwezige sloten, naar onze verwachting, ooit zijn aangelegd ten behoeve van afwatering van neerslag en niet specifiek voor de afvoer van grondwater/kwelwater. Dit kan mede worden afgeleid uit de ligging. De voormalige Schaapswetering volgt niet de contouren van de teen van de helling, zoals bij een kwelsloot gebruikelijk is.

Wij onderschrijven daarmee dus niet de stelling dat het dempen van het oppervlaktewatersysteem heeft bijgedragen aan de nu ontstane grondwateroverlast.

d. Idem voor uw antwoord 1a7: uw antwoord is een heel generiek antwoord, maar niet toegespitst op de situatie in Hees. Kijkend naar de grondwaterstand in Hees over de jaren heen, lijkt er geen sprake van een te lage grondwaterstand. Sterker nog: er is een gelijdelijke stijging van de grondwaterstand over de jaren heen te zien.

Antwoord: RHDHV heeft in haar onderzoek een analyse gedaan van de grondwaterstanden die gemeten zijn met diverse peilbuizen in het gebied. Daaruit blijkt niet dat er sprake is van een geleidelijke stijging. De peilbuisanalyse laat wel forse variaties zien in grondwaterstanden over de jaren heen (tot meer dan 2 meter binnen een jaar). De effecten van de 2 zeer natte jaren achter elkaar in 2023 en 2024 zijn wel zichtbaar in de peilbuizen in het gebied. Net als het extreem droge jaar 2018.

e. Antwoord 1a8 klopt niet: uitgangspunt van de gemeente Nijmegen in haar beleid tot half januari 2026 is de GHG als norm, inclusief de definitie van structureel overlast zoals vastgelegd in het GRP. Dat was het vigerend beleid in de tijd van de hoge grondwaterstand. Volgens die definitie was er wel degelijk sprake van structurele overlast.

Antwoord: De beoordeling of sprake is van structurele overlast conform de beleidsuitgangspunten

van gemeente Nijmegen, is aan gemeente.

De GHG staat voor gemiddeld hoogste grondwaterstand en wordt bepaald over een periode van 8 jaren. Binnen die jaren kunnen er dus hogere grondwaterstanden voorkomen dan de GHG. Dit geldt zeker in dit gebied in Nijmegen, waar zowel effect optreedt van de stuwwalhelling als van de rivier.

Ten aanzien van 1b: de gemeente Nijmegen stelt grondwatermetingen niet via het Dinoloket beschikbaar, maar via haar eigen platform, zie https://public.tableau.com/app/profile/gemeentenijmegen/viz/Grondwaterstanden_17489631972500/Grondwaterstanden

Antwoord: Gemeente Nijmegen stelt inderdaad grondwatergegevens beschikbaar op haar eigen platform. De metingen op het platform betreffen echter grondwatermetingen vanaf 2024. In het dinoloket zijn aanvullende grondwatermeetgegevens beschikbaar en gebruikt in de studie van RHDHV.

f. Uw antwoord op vraag 1b geeft geen antwoord op mijn vraag of deze beschikbare metingen de ontstane situatie onderschrijven. Is er volgens het waterschap sprake van een structureel hoger gemiddeld grondwaterpeil dan vóór de wijzigingen als gevolg van de factoren zoals genoemd bij 1a? Zo ja, hoeveel bedraagt dat verschil?

Antwoord: De beschikbare peilbuisgegevens in de studie van RHDHV laten geen structurele toename van de gemiddelde grondwaterstanden zien.

Afkoppelen en infiltratie:

U schrijft bij 1a4 dat als hemelwater wordt afgekoppeld, wordt beoordeeld of de locatie geschikt is voor infiltratie aan de hand van de bodemsamenstelling en grondwaterstanden. Dit is echter niet de ervaring van de bewoners in Hees.

g. Is onderzocht of het afkoppelen in Hees per saldo leidt tot een netto stijging van de grondwaterstand?

Antwoord: RHDHV heeft onderzocht wat het effect van afkoppelen is op de grondwaterstand. Zij concluderen dat de effecten van het lokaal afkoppelen van delen van de wijk minimaal zijn op het gemiddeld niveau van de grondwaterstand.

Uitsluitend wanneer het gehele projectgebied zou worden afgekoppeld, is een effect berekend van 10 tot 20 cm verhoging van de gemiddelde grondwaterstand. Het afkoppelen van het gehele projectgebied is echter geen realistisch scenario mede gezien de eigendomsratio tussen privaat en publiek.

h. Wordt bij nieuwe afkoppelprojecten in gebieden met reeds hoge grondwaterstanden het effect op de grondwaterstand beoordeeld?

Antwoord: In het gebied Nijmegen West, is géén sprake van hoge grondwaterstanden. Zelfs in zeer natte omstandigheden reikt het grondwater niet tot meer dan een meter onder maaiveld. De grondwateroverlast waar sprake van is, uit zich bij diepe kelders en souterrains met een verblijfsfunctie welke niet waterdicht zijn gemaakt.

In zijn algemeenheid geldt dat indien bij afkoppelprojecten hemelwater wordt geloosd op oppervlaktewater, een vergunning van het waterschap nodig is. Daarbij wordt getoetst of het ontvangende oppervlaktewatersysteem afdoende capaciteit heeft om wateroverlast in het

oppervlaktewatersysteem te voorkomen.

De locatie in Nijmegen West heeft echter geen oppervlaktewatersysteem en is volgens de criteria van het waterschap geschikt voor infiltratie.

Voor het infiltreren van afgekoppeld hemelwater dat niet leidt tot een versnelde lozing op oppervlaktewater, is geen vergunning van het waterschap nodig en is het de verantwoordelijkheid van gemeente om de effecten op de grondwaterstand te beoordelen.

i. Is het verstandig de gemeente Nijmegen te adviseren om in Hees tijdelijk te stoppen met infiltratieprojecten totdat duidelijk is wat het effect is op grondwaterstanden?

Antwoord: Op basis van de huidige inzichten zien wij geen aanleiding om infiltratieprojecten in Hees tijdelijk stop te zetten. Afkoppelen en infiltreren van hemelwater helpt overbelasting van de gemengde riolering en overstorten te verminderen en draagt bij aan waterkwaliteit en een klimaatbestendige leefomgeving. De door RHDHV berekende effecten op gemiddelde grondwaterstanden zijn beperkt. Daarom ligt voortzetting van de projecten voor de hand, zolang er geen nieuwe informatie is die op een substantiële bijdrage aan grondwaterproblemen wijst. Wel is het zinvol om bewoners, waar relevant, te adviseren om kelders met een verblijfsfunctie waterdicht te maken conform het Besluit Bouwwerken Leefomgeving. Dat verhoogt de weerbaarheid van gebouwen tegen klimaatextremen, ongeacht de oorzaak van hoge grondwaterstanden.

Verder schrijft u dat afgekoppeld hemelwater ook kan worden afgevoerd via groenblauwe aders naar benedenstrooms gelegen watergangen. Het afvoeren via groen/blauwe aders gebeurt in Hees niet, omdat die niet aanwezig zijn. De sloten/waterlopen (blauwe aders) zijn zoals gemeld in mijn eerdere vragen gedempt in de loop van de tijd. Daarnaast is onduidelijk hoe hemelwater via de groene aders zou worden afgevoerd. Er zijn geen koppelingen tussen de groene gebieden in Hees die daarop zouden wijzen.

j. Kunt u uw eerdere (generieke) antwoord voor deze specifieke situatie nader verklaren?

Antwoord: Daar waar afwaterende structuren niet aanwezig zijn, kunnen nieuwe groenblauwe aders aangelegd worden om hemelwater vertraagd af te voeren naar oppervlaktewater. Dergelijke maatregelen behoren dan tot het afkoppelproject om het afgekoppelde hemelwater in te zamelen en af te voeren.

2) Systeemwijzigingen:

Gemalen in plaats van sifons:

U stelt bij 1a2 dat de gemalen Neerbosch en Malden de functie van de vroegere sifons hebben overgenomen.

a. Is de functie van de sifons wel volledig overgenomen? Gemaal Neerbosch heeft toch alleen plaatselijk invloed doordat de bodemhoogte van het afwateringskanaal bij Hees te hoog ligt? Het kan daarmee dus niet de functie van de sifon overgenomen voor de wijk Hees.

Antwoord: Gemaal Neerbosch heeft dezelfde functie als de voormalige sifon onder het Maas Waal Kanaal, namelijk de afvoer van overtollig oppervlaktewater. De bodemhoogte van de primaire watergang tussen Hees en het gemaal ligt niet te hoog. Het oppervlaktewater stroomt zonder knelpunten naar het gemaal binnen de bandbreedtes van het vastgestelde streefpeilenplan.

b. Is de huidige gemaalcapaciteit voldoende om bij hoge grondwaterstanden structureel

ontwaterend te werken, of functioneren zij uitsluitend voor oppervlaktewaterafvoer?

Antwoord: Het gemaal Neerbosch functioneert (net als gemaal Malden) uitsluitend voor de afvoer van het oppervlaktewater. De gemaalcapaciteit is voldoende voor het afvoeren van het overtollig oppervlaktewater bij de vastgestelde normen voor stedelijk gebied.

Indien gemeente maatregelen zou willen treffen waarbij extra grondwater wordt geloosd op het oppervlaktewater, is een beoordeling nodig van de capaciteit van het ontvangende oppervlaktewatersysteem inclusief het gemaal. Mogelijk is verruiming van de capaciteit van watersysteem dan nodig.

c. Heeft het waterschap inzicht in de ontwikkeling van grondwaterstanden vóór en ná de vervanging van sifons door gemalen?

Antwoord: De vervanging van een sifon door een gemaal in het oppervlaktewatersysteem heeft naar verwachting geen effect op de grondwaterstanden. Het betreft dezelfde functie. Er zijn geen peilbuisgegevens beschikbaar om deze verwachting te onderbouwen.

Historische besluitvorming:

De vragen over de rol van het waterschap bij historische dempingen en afsluiten sifons worden beantwoord met 'niet bekend'. Geen archief = geen verantwoordelijkheid? De vraag is m.i. 'wie heeft het watersysteem veranderd en waar is dat besluit vastgelegd?'

d. Geldt wat u betreft 'geen archief = geen (bestuurlijke) verantwoordelijkheid'?

Antwoord: Het ontbreken van archiefstukken ontslaat een overheid in het algemeen niet van haar verantwoordelijkheid. Ontbrekende archieven betekenen hooguit dat de reconstructie complexer is.

e. Als overheden het systeem veranderen/ toestaan dat anderen dat doen, kan men de gevolgen dan volledig bij individuele bewoners leggen?

Antwoord: In algemene zin geldt dat wanneer overheden in het verleden wijzigingen hebben aangebracht in het watersysteem, of derden daartoe ruimte hebben geboden, de gevolgen daarvan niet zonder meer kunnen worden neergelegd bij individuele bewoners. Dit uitgangspunt veronderstelt nadrukkelijk niet dat er in deze specifieke casus een verband bestaat tussen hoge grondwaterstanden en eventuele historische dempingen, noch dat er sprake is van verwijtbaar handelen. Het geeft slechts aan dat, los van deze casus, de verantwoordelijkheid voor systeemkeuzes primair publiekrechtelijk van aard is en niet automatisch naar bewoners verschuift.

3) Technische oplossingen:

Vergelijking DSM:

a. U stelt dat de ondergrond anders is en kwalificeert permanente grondwateronttrekking vanuit duurzaamheid als "niet wenselijk". Dat is wat mij betreft een voorbarige conclusie en m.i. een bestuurlijke keuze. Mijn vraag was of dit als technische oplossing mogelijk is, dus hoe effectief het zou zijn.

Antwoord: Technisch gezien is het mogelijk om de grondwaterstand te verlagen via de instandhouding van een (voormalige) permanente onttrekking. Een dergelijke onttrekking zorgt

voor een zogenaamde onttrekkingskegel. Om alle kelders droog te houden bij extreme neerslag, zal met één centrale onttrekking aan de rand van het gebied meer grondwater onttrokken moeten worden dan via een lokaal drainage systeem. Daarmee worden niet alleen lokaal pieken afgetopt die voor overlast zorgen. Daarom kan de heractivering van een voormalige onttrekking als minder effectief worden gezien.

b. Wat zouden de jaarlijkse kosten zijn van een structurele grondwateronttrekking in perioden met hoge grondwaterstand ter stabilisatie van het grondwaterpeil?

Antwoord: Het waterschap heeft in dit stadium onvoldoende gegevens om tot een adequate kostenraming te komen. De verantwoordelijkheid voor grondwaterstanden in stedelijk gebied ligt primair bij gemeenten.

Oplösungen bewoners:

iii. Diepe vijvers + drainage

c. Hier ontbreekt een inhoudelijk antwoord (valt weg in tekst). Graag ontvang ik alsnog antwoord op deze vraag.

Antwoord: De vijvers zullen een flinke diepte moeten krijgen om onder vrij verval het aangevoerde grondwater te kunnen bergen. Om het grondwater vervolgens te kunnen afvoeren, zullen de vijvers van een afwaterende verbinding naar het oppervlaktewaterstelsel moeten worden voorzien. In normale omstandigheden staan deze voorzieningen droog. Alleen bij extreme neerslag en daardoor verhoogde grondwaterstanden zullen de vijvers zich vullen met grondwater.

Deze oplossing zal een fors ruimtebeslag vergen en moet wel ingepast kunnen worden in de bestaande stedelijke omgeving. Het is aan gemeente Nijmegen te beoordelen of zij dergelijke maatregelen wil en kan treffen.

4) Verantwoordelijkheid en zorgplicht

U stelt dat inwoners op eigen perceel verantwoordelijk zijn voor grondwateroverlast.

a. Hoe verhoudt zich dat tot systeemwijzigingen die door overheden zijn geïnitieerd, zoals peilverhoging en vervanging sifons door gemalen?

Antwoord: De effecten van de peilverhoging van het Maas Waal kanaal zijn voorafgaand aan de realisatie door Rijkswaterstaat onderzocht en beoordeeld. Er zijn destijds geen risico's voorzien voor grondwateroverlast als gevolg van verandering van het peil van het kanaal in het Nijmeegs gebied ten oosten van het Maas Waal Kanaal.

De vervanging van sifons door gemalen heeft geen effect gehad, aangezien ze dezelfde functie hebben.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het college van dijkgraaf en heemraden
Van Waterschap Rivierenland,

De secretaris-directeur,

de dijkgraaf

Ir. Z.C. Vonk

drs. T.J.A.M. Cuppen MBA

Bijlagen: geen

Afschrift: Archief (inclusief bijlagen)